

קטע מספרו של ח"כ אורי אבנרי

בכל תולדות ארץ-ישראל — אין פרק המעורר למחשבה יותר מאשר הצלבנים, ששלטו בארץ במשך מאתיים שנה.

מעט מאוד נכתב בישראל על פרק זה — ועוד פחות על הנושא המזדקר לעין כקשר אליו: השוואת ממלכת ירושלים למדינת-ישראל. על פי הסכמה אילמת, נושא זה הוא „טאבו“, ולא נעשה שום נסיון להתמודד עם טענות הערבים, החוזרות בלי הרף, כי ישראל אינה אלא מדינת-צלבנים חדשה.

בהודש שעבר הופיע בארצות-הברית ספרו של אורי אבנרי, שנכתב באנגלית, ובו ניתוח מלחמת ישראל-ערב בדורות האחר-

בספטמבר 1967 ביום השנה ה-70 לקונגרס הציוני הראשון, הוזמן רביאלוף יצחק רבין לשאת נאום בכינוס שנערך בבאול, באולם בו התקיים הקונגרס המקורי לציון התאריך. לקראת סוף נאומו הדגים מנצח מלחמת-ששת-הימים את מאזינו. הוא הישגה את ישראל לממלכת הצלבנים והסיק את המסקנה כי הסכנה העיקרית המאיימת על ישראל היא בהצטמקות העלייה, שאז יקרה לה אשר קרה למדינת הצלבנים, שהתנונה מחוסר דם חדש. באוזני אדם זר אין בדברים אלה שום בשורה מדהימה. אולם יש, ראשית, על אחת כמה וכמה רמטכ"ל, המשחה את ישראל לצלבנים — כמוהו ככופר בעיקר. אחת הסיבות לכך נעוצה בעובדה שהישראלי הממוצע לומד אך מעט על 200 שנות

צלבנים

הצלבנים בארץ-ישראל, אך לומד הרבה על מעשיהם של הצלבנים בדרום לארץ. מעשי הוועה שביצעו הצלבנים, ואתם שהתימרו להיות צלבנים, בגרמניה הדרומית ובמקומות אחרים, הטביעו חותם בליימחה על דברי ימי היהודים. אך יש גם סיבה שנייה. סופם של הצלבנים היה מר. אחרי מלחמה בלתי-פוסקת, במשך שמונה דורות רצופים, הם הושלכו בסופו של דבר לתוך הים, פשוטו כמשמעו. הישראלים חוששים, שהקבלה כשהיא לעצמה עלולה לתת עין רעה במפעלם ההיסטורי שלהם. מאותה סיבה בדיוק מרבים הערבים להשחת את הציונים לצלבנים, השואה „אוטומטית“ שהיא כמוכך ילדותית למדי, כיוון שההיסטוריה אינה חוזרת על עצמה בצורה כליכך מכנית. בכל זאת יש עניין רב בהשוואת ישראל לממלכת ירושלים הצלבנית, הן בשל הקחים הדרומים, הן בשל הקחים שאינם דומים כלל.

ההבדל

והדמיון

בין התנועות

היתוש הצלבני עקץ אותי זמן-מה אחרי מלחמת העצמאות. התחלתי, די באקראי, לקרוא את ההיסטוריה של מסעי-הצלב, ספרו המצויין של סטיון ראנסימן. בהגיעי לפרק על שרשרת המיבצרים מול רצועת עזה, שנועדו להגן על הממלכה בפני המצרים, עלה לפתע על דעתי שכחיל בחטיבת גבעתי רבצתי בדיוק באותם מוצבים.

המשכתי לקרוא בעניין חדש, ומאות תכונות דומות, גדולות וקטנות, הודקרו לעיני. זה יכול להפוך לטירוף. אתה מתחיל לזהות לא רק מאורעות ומוסדות, אלא גם אישים, מלכים, דוכסים ואבירים ולתמוה מי הוא נסיך הגליל או דוכס עבר-הירדן בתקופתנו הציונית. ואכן, העובדות המקבילות חותכות בדמיון. התנועה הצלבנית, כמו התנועה הציונית, היתה מהפכה כה עמוקה, כה מרחיקת-לכת, עד כי אין למצוא לה הסבר ראציונלי. מכל הסיבות שניתנו לתופעה זו — מדינית, חברתית, תרבותית, דתית — אף אחת מהן אינה מספקת לגמרי לעצמה ואף לא כולן יחד.

הצלבנים, כמו הציונים, מעוררים בלבך את השאלה: מה ממריץ בניאדם לנטוש לפתע את בתיהם ואת חיהם הנוחים, לצעוד אלפי קילומטרים, בין סכנות לאיספור, אל ארץ רחוקה ומתנכרת, לחיות שם במאבק בלתי-פוסק, להילחם במחלות בלתי-ידועות, ובאויב שאין לפייסו? איוו מויגה של חנון מפואר, של הקרבה עצמית ללא-גבול, של תאחה לבינה, של תיעוב חיי השיגרה הישנים, של הכמיהה לירושלים חדשה המצטיירת בדמיון רק במעורפל — היתה דרושה כדי לעורר גל אנושי אדיר כזה?

לצלבנים היה הרצל משלהם, בדמותו של האפיפיור אורבן. הקונגרס הציוני הראשון שלהם היה מועצת קלרמון, בנובמבר 1095, 802 שנים לפני הכינוס ההיסטורי בבול, מרחק 400 קילומטר משם. הד הקריאה „זה רצון אלוהים“ בקלרמון עולה מן הקריאה „בית יעקב, לכו ונלכה“ שהפכה סיסמת העלייה הראשונה.

אך היה הבדל משמעותי במטרותיהן המודעות של שתי התנועות. הצלבנים עלו לארץ-ישראל כדי לשחרר את ארץ הקודש מידי הכופרים. התחלוחם בארץ היתה רק טועל-יוצא של הצורך להגן על המקומות הקדושים אחרי שיחוררם. המוסר של תנועת הצלבנים היה אנט-מוסלמי בעצם מהותו. הציונות, לעומתה, היתה תנועת התנחלות בעיקרה. המלחמה בערבים היתה רק פועל-יוצא של ההתנחלות, וכפי שראינו לא ציפו לה הציונים כלל. הציונים חשבו תחילה, כי ארץ-ישראל היא ריקה. הצלבנים באו אליה מפני שלא היתה ריקה. אולם הבדלים אלה ביעדים לא הביאו לתוצאות שונות ביותר. אם רצו במלחמה, אם לא, שתי התנועות נאלצו להילחם, להתנחל ולשמור על כיבושיהן.

הבדל אחר נעוץ בכך, שהצלבנים באו ככובשים, שהשתלטו על הארץ במיבצע צבאי גדול ושהתנחלו רק אחרי נצחונם הצבאי. הציונים באו כמתנחלים, קנו אדמה דונם אחר דונם, הקימו את נקודות ההתישבות המבוצרות וכבשו את הארץ במלחמה שהם לא רצו

